

Posouzení rizik jako komplexní přístup k ochraně zdrojů pitné vody

Zásobování pitnou vodou a její kvalita společně tvoří jeden ze základních pilířů moderní společnosti. Tomu odpovídá i cíl Mezinárodní asociace pro vodu (IWA) – dobrá, nezávadná a pitná voda, která se těší důvěře spotřebitele a již lze nejen bez obav pít, ale u níž spotřebitel zároveň oceňuje i její chuť a estetický vzhled. Aby mohly být tyto cíle splněny, je důležité stanovit požadavky na kvalitu pitné vody a také mít průběžně pod kontrolou celý proces výroby a distribuce pitné vody, včetně všech rizikových míst. V roce 2004 zveřejnila Světová zdravotnická organizace novou koncepci založenou na komplexním hodnocení a řízení rizik, jež zahrnuje celý systém zásobování od zdroje surové vody až po kohoutek spotřebitele. Tento přístup byl nazván „Plán pro zajištění bezpečného zásobování pitnou vodou (Water safety plan)“. Následně byla v roce 2015 novelizována směrnice Rady 98/83/ES o jakosti vody určené k lidské spotřebě [1], kde byl tento přístup založený na posouzení rizik zaveden. Nicméně tato novelizace nebyla dostatečná vzhledem k moderním potřebám. Proto byla v prosinci 2020 vydána nová směrnice EU 2020/2184 o jakosti vody určené k lidské spotřebě [2]. Jednou ze zásadních změn oproti původní verzi směrnice je článek 8, který se zabývá posouzením a řízením rizik částí povodí souvisejících s místy odběru vody určené k lidské spotřebě. Tento článek a jeho následná transpozice do české legislativy bude vyžadovat značné personální, materiální a finanční zabezpečení, jelikož jde o velmi specifickou a složitou agendu. Nutnost analyzovat současný stav datové základny, navrhnout její doplnění, optimalizovat postupy a sestavit metodiku postupu výše uvedeného posouzení a řízení rizik je důležitým krokem pro úspěšné zavedení článku 8 do praxe.

V 5. veřejné soutěži „Programu na podporu aplikovaného výzkumu, experimentálního vývoje a inovací v oblasti životního prostředí – Prostor pro život“ vyhlášené Technologickou agenturou ČR byl k podpoře vybrán projekt VÚV TGM „Nástroje pro posouzení rizik částí povodí souvisejících s místy odběru vody určené k lidské spotřebě“ (SS05010210). Tento tříletý projekt začal v lednu 2022 a jeho cílem je vytvoření metodického postupu a související datové základny. Směrnice EU 2020/2184 o jakosti vody určené k lidské spotřebě požaduje, aby byl zaveden komplexní přístup k bezpečnosti vody založený na posouzení rizik, který zahrnuje celý zásobovací řetězec od povodí odběru surové vody přes vlastní odběr, úpravu a akumulaci až k distribuci pitné vody koncovým uživatelům. Při tomto posouzení rizik by se mělo vycházet ze získaných znalostí a opatření provedených v souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2000/60/ES [3] a lépe zohledňovat aspekty dopadů změny klimatu na zdroje vody. Tento přístup by měl být také zaměřen na snižování stupně úpravy nezbytné pro výrobu vody určené k lidské spotřebě tím, že budou identifikována problematická místa odběru daného povodí a budou navržena nápravná opatření směřující ke zlepšení kvality odebírané vody. Díky tomuto komplexnímu postupu bude zaručena stálá výměna informací mezi zpracovateli posouzení rizik, dodavateli vody a příslušnými orgány. Ve zmíněném projektu budou nástroje pro posouzení rizik koncipovány tak, aby byly celostátně využitelné a napomohly implementaci požadavků podle článku 8 směrnice EU 2020/2184 v ČR. Hlavními výstupy projektu bude metodika schválená příslušným orgánem státní správy (NmetS) popisující postup identifikace a posouzení rizik, včetně návrhu efektivního využití celostátně dostupných dat, a specializovaná veřejná databáze (S). Podrobnější informace o projektu naleznete na webových stránkách (pitnavoda.vuv.cz).

Vodní nádrž Hostivař, duben 2019 (Foto: L. Jašíková)

Vodní nádrž Hostivař, duben 2019 (Foto: L. Jašíková)

Literatura

[1] Směrnice Rady 98/83/ES o jakosti vody určené k lidské spotřebě

[2] Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/2184 o jakosti vody určené k lidské spotřebě (přepracované znění)

[3] Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/60/EC ustavující rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky

Autoři

Mgr. Lucie Jašíková, Ph.D.
lucie.jasikova@vuv.cz
ORCID: 0000-0001-5209-406X

RNDr. Hana Prchalová
hana.prchalova@vuv.cz
ORCID: 0000-0003-1890-8335

Ing. Tomáš Fojtík
tomas.fojtik@vuv.cz
ORCID: 0000-0001-6480-3900

Ing. Hana Nováková, Ph.D.
hana.novakova@vuv.cz
ORCID: 0000-0002-5946-4796

Ing. Jiří Pícek
jiri.picek@vuv.cz
ORCID: 0000-0002-6978-6801

Mgr. Aleš Zbořil
ales.zboril@vuv.cz
ORCID: 0000-0001-8202-3879

Ing. Petr Vyskoč
petr.vyskoc@vuv.cz
ORCID: 0000-0002-5006-5414

Mgr. Silvie Semerádová
silvie.semeradova@vuv.cz
ORCID: 0000-0002-6633-9424

Ing. Jiří Dlabal
jiri.dlabal@vuv.cz
ORCID: 0000-0002-2401-2917